

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 24 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของเอกชน จำนวน 23 แห่ง, ห้องสมุดสถาบันราชภัฏ จำนวน 36 แห่ง และห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 35 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 118 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 118 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย

1. ชื่อห้องสมุด	3. ตำแหน่ง
2. ชื่อสถาบัน	4. ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและวิธีดำเนินการการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) โดยจำแนกออกเป็น 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย แบ่งเป็น 2 ด้านประกอบด้วย

1.1 การจัดหา

1.2 การจัดเก็บ

2. การให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยกำหนดน้ำหนักในแต่ละช่วงระดับบทบาทตามแนวกำหนดค่าของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีค่าคะแนนของตัวเลือกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้คะแนนเป็น 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (opened form) ซึ่งเป็นส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาและบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่อนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามตามจุดมุ่งหมายและตัวแปรที่ศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามคำแนะนำของประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รองศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์ วชิรปรีชาพงษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทิมา เขียวแก้ว ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, และอาจารย์ทิพพา ปลีหะจินดา อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหา และตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพื่อการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ โดยหาค่า IC

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยรังสิต, มหาวิทยาลัยสยาม, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อคำถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอลงชื่อจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการห้องสมุดหรือหัวหน้าห้องสมุด และบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในการตอบแบบสอบถาม
2. ส่งหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยพร้อมแบบสอบถามไปยังห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งโดยทางไปรษณีย์ พร้อมสอดซองเปล่าและแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยกำหนดเวลาที่ใช้ในการส่งแบบสอบถามตั้งแต่ วันที่ 7 ตุลาคม 2546 จนถึงเวลาที่ผู้วิจัยได้รับคืนวันที่ 7 พฤศจิกายน 2546 รวมเป็นเวลา 30 วัน
4. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะมีหนังสือทวงถามไปอีกครั้งเมื่อครบกำหนดเวลา 30 วัน โดยให้ส่งแบบสอบถามคืนภายใน 7 วัน นับจากวันทวงถาม เพื่อจะได้แบบสอบถามคืนให้มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วนำเอาฉบับที่สมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 สภาพและวิธีดำเนินการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย กระทำโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3 กระทำโดย

2.1 ให้คะแนนแบบสอบถามเป็น 5 4 3 2 และ 1 สำหรับคำตอบมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.2 คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ของแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ในแต่ละข้อและแต่ละด้านแล้วแปรผลตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 4 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามตอนที่ 4 คือ คำถามแบบปลายเปิด (opened form) ผู้วิจัยนำข้อเสนอนั้นที่ได้รับมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าร้อยละ (percentage)

2. การหาค่าเฉลี่ย (mean)

3. การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)